

زبان و ادبیات فارسی

۱- در همه ابیات، شاعر تواضع و فروتنی را امری پسندیده می‌داند؛ به جز:

۱) تواضع مرد را دارد گرامی	ز کبر آید بدی در نیک‌نامی
۲) تواضع بود با بزرگان ادب	بود با فرومایگان مسکنت
۳) اگر زیردستی بیفتد رواست	زبردست افتاده مرد خداست
۴) نیامیزند با هم مردمان از نخوت دولت	پس از افتادگی از هم جدایی نیست یاران را

۲- کدام گزینه با ضرب‌المثل «خورد گاو نادان ز پهلوی خویش» قرابت معنایی ندارد؟ (با تغییر)

۱) خانه را خوار کن خورش را خرد	از جهان جان چنین توانی برد
۲) تن که تو باش پرورش جان دهی	پرورش لقمه موران دهی
۳) هفت گاو فریه بس پروری	خوردشان آن هفت گاو لاغری
۴) شنیدستی که گاوی در علفزار	بیالاید همه گاوان ده را

۳- زمینه حماسه در کدام بیت، با سایر ابیات متفاوت است؟

۱) بیامد بگسترد سیمرغ پر	ندید اندرو هیچ آیین و فر
۲) به نام است سهراب گرد دلیر	نه از دیو پیچد نه از پیل و شیر
۳) ز ششصد همانا فزون است سال	که تا من جدا گشتم از پشت زال
۴) بدرد جگرگاه دیو سپید	ز شمشیر او گم کند راه شید

۴- مفهوم همه ابیات یکسان است؛ به جز:

۱) سبر کن ای دل که آخر رنج تو هم بگذرد	دولت و محنت نماند شادی و غم بگذرد
۲) دامن شادی چو غم آسان نمی‌آید به دست	پسته را خون می‌شود دل تا لبی خندان کند
۳) شاد و بی‌غم بزی که شادی و غم	زود می‌آیند و زود می‌گذرند
۴) به عیش کوش و مپندار همچو ناهلان	که عمر را عوض و وقت را قضایی هست

۵- مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

۱ زینهار از قرین بد زینهار	۱ وَ قَنَا رَبَّنَا عَذَابَ النَّارِ
۲ جز صراحی و کتابم نبود یار و ندیم	۲ تا حریفان دغا را به جهان کم بینم
۳ با اهل هنر گوی گریبان بگشا	۳ وز ناهلان تمام دامن درکش
۴ اگر در جهان از جهان رسته‌ای است	۴ در از خلق بر خویشتن بسته‌ای است

۶- مفهوم کلی کدام ابیات یکسان است؟

الف) نه هر آن غنچه که بشکفت گل سرخ شود	نه هر آن شاخه که بر رُست صنوبر گردد
ب) هنگام زراعت آنچه کشتستی [کشته‌ای]	آنت برسد به موسم خرمن
ج) هر که آزار روا داشت شد آزرده	هر که چه کند در افتاد به چاه اندر
د) عمل گر دهی مرد منعم‌شناس	که مفلس ندارد ز سلطان هراس
- ۱ الف، ب   ۲ الف، د   ۳ ب، ج   ۴ ج، د

۷- کدام بیت با بیت زیر ارتباط تصویری دارد؟

- «صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی
- ز روی لطف بگویش که جا ننگه دارد»
۱ ای طلعت تو خنده به خورشید و ماه کن	۱ زلف تو روز روشن مردم سیاه کن
۲ خال تو آتشی است دل آفتاب سوز	۲ خط تو سایه‌ای است سیه روی ماه کن
۳ از شانه آشیان دل ما به هم مریز	۳ ای شانه تو خرمن سنبل تباه کن
۴ پیر خرد که مسئله‌آموز حکمت است	۴ در نکته دهان تو شد اشتباه کن

۸- بیت زیر با کدام یک از گزینه‌ها تناسب معنایی دارد؟

- «فروغ رویت اندازی سوی خاک
- عجایب نقش‌ها سازی سوی خاک»
۱ ما در پیاله عکس رخ یار دیده‌ایم	۱ ای بی‌خبر ز لذت شرب مدام ما
۲ این همه عکس می و نقش نگارین که نمود	۲ یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد
۳ کجا وصف تو دانا کرد ادراک	۳ که عاجز اوفتاد اندر کف خاک
۴ با این که ز تو هیچ مکان خالی نیست	۴ در هیچ مکان تو را نشان نتوان داد

۹- شعر «پیش از تو / هیچ فرمانروایی را ندیده بودم / که پای‌افزاری وصله‌دار به پا کند / و مَشکی کهنه بر دوش کشد» با کدام بیت، تناسب مفهومی دارد؟

۱ پیش مثالش کند ستاره تواضع	۱ پیش مرادش کند زمانه مدارا
۲ سرو هر چند سرافراز بود در بستان	۲ پیش بالای بلند تو فروتن باشد
۳ صراحی بدو گفت: نشنیده‌ای	۳ تواضع ز گردن فرازان نکوست؟
۴ من پیش تو بر زمین نهم سر	۴ کان پای بر آسمان نهاده

۱۰ - مفهوم بیت «چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد بیداد ظالمان شما نیز بگذرد» با کدام بیت متناسب است؟

۱) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت	هم بر چراغدان شما نیز بگذرد
۲) ما بارگه دادیم، این رفت ستم بر ما	بر قصر ستمکاران گویی چه رسد خذلان
۳) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن	تأثیر اختران شما نیز بگذرد
۴) زین کاروان‌سرای بسی کاروان گذشت	ناچار کاروان شما نیز بگذرد

۱۱ - مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

۱) چو عیب تن خویش داند کسی	ز عیب کسان بر نخواهد بسی
۲) دیده از عیب کسان در خواب چون مخمل کنید	چون رسد نوبت به عیب خود، نظر احوال (=دوبین) کنید
۳) عیب خود ابله نبیند در جهان	باشد اندر جستن عیب کسان
۴) هر چند بود آینه احوال دگر ضد	از عیب کسان زان هنر خود بشناسی

۱۲ - مفهوم بیت زیر از همه ابیات دریافت می‌شود؛ به جز:

«گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها»

۱) چنان به عدل تو مشتاق بود دولت و ملک	که تشنگان به فرات و پیادگان به حرم
۲) گر بود شوق حرم بعد منازل سهل است	هجر در راه حقیقت نکند منع وصال
۳) به بوی آن که شبی در حرم بیاسایند	هزار بادیه سهل است اگر بپیمایند
۴) ای بادیه هجران تا عشق حرم باشد	عشاق نیندیشند از خار مغیلات

۱۳ - کدام بیت با مصراع «جز از جام توحید هرگز ننوشم» قرابت معنایی بارزتری دارد؟

۱) تعالی الله یکی بی‌مثل و مانند	که خوانندش خداوندان، خداوند
۲) فلک بر پای دار و انجم افروز	خرد را بی‌میانچی حکمت آموز
۳) نگه‌دارنده بالا و پستی	گوا بر هستی او جمله هستی
۴) و رای هرچه در گیتی اساسی است	برون از هرچه در فکرت قیاسی است

۱۴ - بیت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

«چنین است رسم سرای درشت گهی پشت زین و گهی زین به پشت»

۱) آن پی مهر تو گیرد که نگیرد غم خویشش	وان سر وصل تو دارد که ندارد غم سیلاب
۲) ما هیچ و جهان هیچ و غم و شادی هیچ	خوش نیست برای هیچ ناخوش بودن
۳) شادی عالم چو سراسر غم است	آن که بود شاد به عالم کم است
۴) غم مخور زان که به یک حال نمانده است جهان	شادی آید ز پی غصه و خیر از پی شر

۱۵- کدام دو مصراع هم مفهوم نیستند؟

در نیستی کوفت تا هست شد	۱ شبنم به آفتاب رسید از فروتنی
شکر کن تا خدا بیفزاید	۲ شکر نعمت، نعمت افزون کند
از مصاحب ناجنس احتراز کنید	۳ طلب صحبت خسان نکنی
برخیز و مخور غم جهان گذران	۴ شکیبای باش در ناکامی و رنج

پاسخنامه تشریحی

- ۱ - گزینه ۲ در این گزینه، فروتنی در برابر انسان‌های فرومایه ناپسند دانسته شده است.
- ۲ - گزینه ۴ مفهوم مصرع سوال: تن‌پروری معادل هلاکت است. مفهوم گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: برای آن که به هلاکت نرسی و جان و روانت سالم بماند، کمتر به پرورش جسم بپرداز (به زبانی دیگر، تن‌پروری معادل هلاکت است).
- گزینه «۲»: تن و جسم را که پرورش می‌دهی پس از مرگ، خوراک مورچه‌ها می‌شود.
- گزینه «۳»: هفت گاو لاغر، آن هفت گاو فربه را خوردند.
- گزینه «۴»: همنشین ناپاک در خلق و خوی انسان تأثیر دارد.
- ۳ - گزینه ۲ بررسی همه گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: «خرق عادت» ← وجود سیمرغ.
- گزینه «۲»: «قهرمانی» ← پهلوانی سهراب. (درست است که اسم دیو در این بیت آمده است؛ اما زمینه بارز حماسی آن «قهرمانی» است).
- گزینه «۳»: «خرق عادت» ← عمر ششمده ساله زال.
- گزینه «۴»: «خرق عادت» ← دیو سفید.
- ۴ - گزینه ۲ «ساختن شرایط شاد، سخت است» ناپایداری شادی و غم مفهوم مشترک گزینه‌ها است.
- ۵ - گزینه ۴ مفهوم گزینه‌های «۱»، «۲»، «۳»: توصیه به پرهیز از هم‌نشینی با ناهلان. مفهوم گزینه «۴»: انزوا و دوری از مردم برای رسیدن به آرامش.
- ۶ - گزینه ۳ مفهوم ابیات «ب» و «ج»: این دنیا مانند کوهی است که عیناً صداها را انعکاس می‌دهد و به عبارت دیگر هرکس نتیجه اعمال خود را می‌بیند و اگر نیکی کند، نیکی می‌بیند و اگر بدی نماید، جز بدی نمی‌بیند.
- ۷ - گزینه ۳ تصویر مشترک، موی یار است که دل‌ها بر او اسیر است. شهریار در گزینه پاسخ، موی یار را جایگاه دل می‌داند.
- ۸ - گزینه ۲ مفهوم صورت سوال: پرتوی روی خداوند بر روی زمین باعث ایجاد تمام موجودات و عجایب عالم می‌گردد. شاعر در گزینه ۲ نیز می‌گوید تمام این عظمت و عجایب که در عالم مشاهده می‌شود فقط یک پرتو از نور خداوندی است. نکته: ساقی در ادبیات عرفانی منظور خداوند و راهنماست.
- ۹ - گزینه ۳ در شعر صورت سوال، به ساده‌زیستی و تواضع و فروتنی علی (ع) اشاره شده است و در گزینه «۳»، نیز همین مفهوم آمده است: تواضع و فروتنی، از انسان‌های شریف و سرافراز نیکوتر است. تشریح گزینه‌های دیگر:
- گزینه «۱»: ستاره و زمانه در برابر زیبایی و مراد او، تواضع و مدارا می‌کند.
- گزینه «۲»: قد و قامت معشوق، زیباتر از بالای سرو است.
- گزینه «۴»: تواضع کردن در برابر پایی که بر آسمان گام نهاده است.
- ۱۰ - گزینه ۲ مفهوم مشترک دو بیت: وقتی عدالت پایدار نیست، قطعاً ظلم نیز از بین می‌رود.
- ۱۱ - گزینه ۴ مفهوم گزینه «۴»: با دیدن عیب دیگران می‌توانی به هنرهای خود پی ببری. مفهوم مشترک سایر ابیات: به جای عیب‌جویی از دیگران باید خودت را اصلاح کنی.
- ۱۲ - گزینه ۱ مفهوم فقط شدت اشتیاق است. اشتیاق معشوق و تحمل سختی‌ها مفهوم مشترک صورت سوال و سایر گزینه‌هاست.
- ۱۲ - گزینه ۱ بیت صورت سوال به یکتاپرستی شاعر اشاره دارد. این مفهوم در هیچ گزینه‌ای به‌جز گزینه «۱» یافت نمی‌شود.
- ۱۲ - گزینه ۴ مفهوم مشترک صورت سوال و گزینه «۴»: ناپایداری دنیا و قدرت
- ۱۵ - گزینه ۴ گزینه ۱: هر دو مصرع در مورد تواضع و فروتنی است.
- گزینه ۲: هر دو مصرع در مورد شکر نعمات خداوندی که به افزونی نعمت منتهی می‌شود، است.
- گزینه ۳: هر دو مصرع در مورد دوری از همنشین بد و ناهل است.

پاسخنامه کلیدی

۱ - ۲

۴ - ۲

۷ - ۳

۱۰ - ۲

۱۳ - ۱

۲ - ۴

۵ - ۴

۸ - ۲

۱۱ - ۴

۱۴ - ۴

۳ - ۲

۶ - ۳

۹ - ۳

۱۲ - ۱

۱۵ - ۴